

KÓTYUK ERZSÉBET*

A Stáhly orvos dinasztia

AZ ŐSÖK

A Donau-Eschingenből Magyarországra települt Stáhly család jeles orvosokat adott hazánknek. Első ismert tagja STÁHLY GYÖRGY leszerelt katonaorvos, aki a 17. század végén telepedett le Pesten, és itt folytatott sebészi gyakorlatot.

Fia, ifjabb GYÖRGY 1712-ben született, szintén a katonai pályát választotta. Közel húszéves szolgálat után seborvosi gyakorlatra kért engedélyt Pest városától. Királyi parancsra a Pesti Sebész Céh 1759. július 28-án adta meg számára az engedélyt. Ezután 1778-ban bekövetkezett haláláig seborvosként tevékenykedett. Életéről, munkásságáról nincs több adatunk.

STÁHLY GYÖRGY, A HARMADIK (1755-1802)

Az ő fia volt az immár harmadik STÁHLY GYÖRGY, aki 1755-ben született Pesten. Tanulmányait a nagyszombati orvosi kar sebészeti tanfolyamán kezdte, de oklevelét, valamint sebész és szülésmesteri képesítését Bécsben szerezte 1778-ban. Kezdetben a Stein nevű ezredben szolgált sebészként, később a gumpendorfi katonai kórházban a bonctan tanáraként tevékenykedett. Az előbbi hadi ispotályban működött az az orvos-sebészi iskola, amelyet II. JÓZSEF, a kalapos király 1780-ban állíttatott fel BRAMBILLA fősebész javaslatára. Itt figyelt fel Stáhlyra a nagyhírű Brambilla, aki a bécsi egyetem sebészeti tanfolyamán is oktatott. Magához vette Stáhlyt munkatársnak, aki rendkívüli tanári címet kapott, és a diákok gyakorlati képzését vezette.

II. József rendeletére 1781-ben kezdték meg a Katonaorvosi Akadémia szervezését, a lehetséges oktatók között Stáhly György neve is felmerült. A József Akadémia, vagyis az Academia Caesarea Regia Medicochirurgica Josephina Vindobonensis 1785-ben nyitotta meg kapuit. Az intézmény sebésmesteri és sebészdoktori képesítést nyújtott. A Josephinum diákjai is – akárcsak a bécsi egyetemen végzett orvosok – hivatásukat a birodalom egész területén gyakorolhatták.

Bár a 18. század végén az orvosegyetemeken már oktattak szemészetet, Magyarországon ez időben még mindig megoldatlan volt a szembetegek ellátása. A orvosképzésben ugyanis a szemészet még nem szerepelt önálló tantárgyként, hanem a sebészet keretein belül hathetes kurzusokban tanította a sebészet mindenkor tanára. A hazai szemészet fejlődését az oktatásnak ez a rendje akadályozta. Felmerült tehát az a jogos igény, hogy a szemészet tanítását különítsék el a sebészképzésen belül. Erre azonban csak jóval később, 1817-ben került sor. A betegellátás

* Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár, 1013 Budapest, Apród utca 1-3.

megoldását szolgálta az az 1791-ben kiadott rendelet, amely kötelezővé tette a megyei sebészek szemorvosi kiképzését, és amely szerint a megyéknek külön szemorvosokat kellett alkalmazniuk.

Az 1786/87-es, majd az 1791/92-es tanévben Stáhly a dékáni tisztséget is betöltötte. Kinevezésekor akadályként merült fel, hogy nem volt orvosdoktor. Ennek érdekében sebészdoktori címért folyamodott a bécsi Katonai Akadémiához. A vizsgabizottság – Brambilla elnökletével – hamarosan megítélte neki a kért címet, így elhárult minden akadály, és Stáhly György elfoglalhatta a dékáni széket. Osztrák példát követve javasolta az országos sebész (protochirurgus) státusz létrehozását. Az állást hajlandó lett volna „*a haza javára*” ingyen elfogadni. A döntéshozók azonban a javaslatot figyelmen kívül hagyták.

Stáhly kiváló szemorvos hírében állt. Elsősorban az országszerte igen elterjedt hályog gyógyításának műtéti eljárásaiban (depressio, depositio, extractio) ért el jelentős eredményeket. Oktatói tevékenysége és kórházi elfoglaltsága sem akadályozták meg abban, hogy a vidékről feljövő számtalan beteget ellássa: a szűkös egyetemi kórodán kívül a betegeket otthonában is gyógyította. Hogy a műtéteket fennakadás nélkül elvégezhesse, a szükséges műszereket saját költségén szerezte be. Azt szeretne volna megvalósítani, hogy ne csak a klinikán jelentkezők részesüljenek szakszerű szemészeti ellátásban, hanem az ország egész területén élő szegény sorsú betegek is.

Ennek érdekében 1797. március 24-én javaslatot nyújtott be a Helytartótanácshoz, amely az országos szemorvosi tisztség megszervezését, valamint az irányítása alatt álló sebészeti kórodán belül egy szemészeti részleg kialakítását szorgalmazta. A napóleoni háborúk miatt azonban a javaslatok elbírálása, illetve megvalósítása késett.

1797. augusztus 1-én Stáhly Györgyöt a franciák ellen felkelt nemesi sereghez vezényelték fősebésznek. A katonai egészségügy terén nyújtott tevékenységéért és fősebészként végzett szolgálataiért, érdemei elismeréseként 1798-ban nemesi címet kapott.

A Helytartótanács 1799-ben hagyta jóvá Stáhlynak azt a korábban benyújtott javaslatát, amelyben a sebészeti kórodán belül két szemészeti kórterem elkülönítését szorgalmazta. Az ápolási költségek térítésére évi ezer forintot engedélyezett az egyetemi alap terhére. A Helytartótanács felhatalmazta Stáhlyt, hogy amennyiben az említett összeg a legnagyobb takarékoság mellett sem lenne elegendő, akkor az ellátásért a betegektől is kérhet térítést. Bár a határozat már megszületett, a szembetegek számára elkülönített két szoba, vagyis az egyetemi szemgyógyintézet csak jóval később, 1801. május 1-jén nyílt meg 6 ágygal: 3 a férfi, és 3 a nő betegek számára. A szemgyógyintézet létrehozása jelentős esemény volt a magyar szemészet történetében, hiszen ebben az időben a világon csak Bécsben volt hasonló intézmény.

Stáhlynak a katonai egészségügy területén kifejtett hatásos tevékenysége és nagy gyakorlata a Helytartótanács elismerését váltotta ki. Úgy találták, hogy a sokoldalúan képzett sebésztudor alkalmas lesz az Adriai-tenger partján pusztító járvány elleni védekezés megszervezésére. E célból 1801. augusztusában a magyar tengerpart – korabeli szóhasználattal Magyar Littorálé – katonai kórházait kellett meglátogatnia, hogy az ott dühöngő járványos kórt intézkedéseivel megfékezze. A Bécsben megjelent Magyar Hírmondó 1801. augusztus 11-i számában ekképpen számolt be az eseményről:

„A Pesti királyi Universitasban Seb-Orvosi tudományt (Chirurgiát) és Bába mesterséget tanító Stáhly György Úr, kit Felsége a Magyar Littorálén a nép között felettébb elterjedt Vénusi nyavalyának megvizsgálására, és ki irtására kirendelt Gubernália Kommissió mellé, méltóztatott Fő orvosul kineveztetni; ezen hónapnak 5-dikén érkezett meg ide segítő társaival együtt, és a kommissiótól elébe szabott munkához azonnal hozzá fogott, el járván először minden kerületet, mellyekbe betegek találtattak, és meg nézvén külön külön ebben a nyavalyában lévőket. ...” (Vénuszi nyavalyának a szifiliszt nevezték.)

A tenger melléki fertőzött területet 13 járásra – korabeli szóhasználattal – tractusokra osztották fel, minden járás élére egy-egy seborvost neveztek ki, mellé segédeket, valamint egy állami

„vigyázót”, vagyis felügyelőt. Az itt folyó megelőző és gyógyító munkát kellett Stáhlynak összefognia. Nem volt egyszerű feladat, hiszen a kór „egész Familiákra ki terjedt, mind a két nemben, sőt még a tsetsemő kis gyermekben is tsalhatatlan jeleit lehet ennek észre venni...”.

A fertőző betegségben szenvedők részére Stáhly a fiumei tábori kórház mellett elkülönített részleget hozott létre. A Magyar Hírmondó tudósít arról is, hogy a nádorispán meglátogatta „a Professzor Stáhly Úr által a Vénuszi nyavalyákban küszködők számára fel állított ispotályt.” A hozott intézkedések sikeresek voltak, mert már szeptemberben arról szóltak a híradások, hogy: „az eddig uralkodott Vénuszi nyavaja napról napra szerentsés elő menetellel irtódik kifelé.”

Azon túl, hogy a mérhetetlenül elszaporodott fertőző kórral kellett megbirkóznia, Stáhly György az ott élő lakosság gyógyítását is vállalta:

„Professzor Stáhly Úr, mind az ide való, mind a Triesti közönségnek, míg ebben a városban és a Magyar Littorálén tartózkodik; a hájogos szemnek meg gyógyítására, és a himlőnek mind emberi, mind pedig tehén himlő materiával való óltására kész szolgálatját egy közönséges Hírdetményben ajánlja, különösen pedig a szegény sorsú embereknek, fáradságát ingyen ígéri.”

Tette ezt Stáhly annak ellenére, hogy a napóleoni háború következtében beállott nagy pénzromlás miatt eladósodott. Nem tudott rajta segíteni az sem, hogy királyi jóakarattal 1801-ben elnyerte a budai Rudas fürdő bérletét. Az anyagi gondokkal is tetézett, rendkívül kimerítő és fáradságos munka aláásta Stáhly egészségét. 1802. júniusában Fiumében már betegen látta el teendőit, de állomáshelyét nem hagyta el, a rábízott feladatot teljesítette.

Csak ebben az évben valósult meg Stáhly Györgynek egy másik, még 1797-ben benyújtott javaslata. A Helytartótanács 1802. július 9-én hagyta jóvá az országos szemorvosi tisztséget, amelyre a javaslattévőt, Stáhlyt nevezte ki 500 forint fizetéssel. Még ez a tetemes juttatás sem volt elegendő arra, hogy az egészségében megrokkant neves sebésztudor kiadásait fedezze és adóságait törlessze.

A túlfeszített munka következtében fiatalon, mindössze 47 évesen, 1802. október 26-án hunyt el. Stáhly György korának kiemelkedően jelentős orvosegyénisége volt.

Fia, Ignác – ősei nyomdokain haladva – szintén a gyógyító pályát választotta.

STÁHLY IGNÁC (1878?-1849)

STÁHLY IGNÁC születési dátuma vitatott. Önéletrajzában az 1787. esztendő-t vallotta születési évének. „Boldogult Stáhly György, a magyar királyi egyetem, a sebésztség hajdani rendes tanítójának fia, születtem 1787-ik éve Sz. Jakab hava 31-én, Pesten”. (Szt. Jakab hava a július hónap.)

A szakirodalom a dátumot illetően eltérő adatokat közöl. GYÖRY TIBOR a pest-belvárosi plébániahivatal anyakönyvére hivatkozva, az 1785. évet jelzi a születés dátumaként. Az anyakönyvi kivonat szerint „Stáhly Ignác, György med. prof. és TRERRNER REGINA fia, 1785. július 31-én született és kereszteltetett meg.” Stáhly nekrológiájában TOLDY FERENC 1784-et említi a születés éveként.

Amennyiben az önéletrajzi írás dátumát fogadjuk el hitelesnek, akkor meg kell állapítanunk, hogy Stáhly Ignác tehetséges gyermek lehetett, hiszen – mint az önéletírásából kiderül – mindössze 13 éves, amikor „végét vetvén az elemi nyelvtani és bölcselkedési tudományoknak, 1800. évben a sz. művészetek s bölcselkedéstanári címmel” ruháztatott fel.

Tanulmányait Pesten végezte. Tovább folytatva az önéletrajzot, ezt írja: „1803-ban lettem szemézmesterré (16 éves), 1804-ben emeltettem a sebész, 1806-ban az orvostanári és szülézmesteri rangra, mely évek folytában még sebésztanári tisztsegéddé (Adjunctus) is neveztettem ki. 1809-ben az elemi bonctan rendes tanítóvá lettem, mely tant már 1807-től mint helyettes tanító már előadám.” A mindössze húsz esztendő-s ifjú előtt fényes pálya rajzolódott ki.

1809-1810-ben a gyakorlati sebészetet, 1809 és 1812 között a gyakorlati szemészetet, majd 1814 és 1817 között a szülészetet is oktatta helyettesként. 1827-ben nevezték ki a sebész intézet igazgatójává, majd 1829-ben az egyetem rektorává választották.

1831-ben hazánkban is kitört az akkor még ismeretlen, új betegség: a kolera, vagy ahogy akkor nevezték: epemirígy, epkórság, ázsiai hányszékelés. A Helytartótanács kolerabizottságot állított fel, amelynek Stáhly Ignác is tagja volt. A bizottság a kijelölt polgári biztosoktól naponta kért írásbeli jelentést, hogy felmérje a kór terjedésének sebességét és irányát.

BÁRÓ MEDNYÁNSZKY ALAJOS királyi biztos Stáhlyt bízta meg a Pest megyében tomboló kolera elleni intézkedések vezetésével. A pánik elkerülése végett, a főváros hatósága a vidékről érkező fenyegető híreket enyhébb formában tette közzé. 1831. július 14-én Pest városában is kolerás megbetegedéseket észleltek. A kolerában elhunytak halálokat illetően az orvosi szakvélemények eltértek. Ezért Stáhlyt azzal vádolták, hogy „*önérdekből akarja erőnek erejével konstatálni a főváros kolerás fertőzöttségét, mégpedig azért, mert még télen száz aranyban fogadott arra, hogy a betegséget behurcolják Pestre.*” A vád alaptalan volt, hiszen az elhunytak betegségének diagnózisát olyan szaktekintély is alátámasztotta, mint BENE FERENC. Egyébként köztudott volt Stáhly nagyvonalúsága, bőkezősége és segítőkészsége, ami szintén ellentmond a fent említett vádaknak.

Az ismeretlen „*ragadványos*” betegség további terjedésének megakadályozására a várost vesztegzárral vették körül, még a budai részekkel való közlekedést is megszüntették. Az egyetemeken és a középiskolákban „*rendes idő előtt*” befejezték az oktatást. A városban rekedt vidéki diákság között egyre nőtt a feszültség. „*Mi szegény legények vagyunk, itt meg nem élhetünk, így hát bocsássanak haza*” – követelték városszerte.

A feladatát lelkiismeretesen teljesítő Stáhlyt a diákok és a hozzájuk csatlakozó felheccelt tömeg intézkedéseinek megtagadására kényszerítette. Fiakkerét feltartóztatták, Stáhlyt kétoldról megragadták, és felemelve követelték, hogy esküvéssel és saját botlásainak beismerésével, hangos szóval magyarul és németül kiáltsa a tömeg felé: „*Nincs kolera! Nem kell kordon!*” A diáklázadást – legfelsőbb parancsra – a hadsereg vérbe fojtotta. Az említett incidensnél Stáhly Ignáccal volt fia, György, akiről a későbbiekben még szólunk. Az óvintézkedéseket követően a kolerajárvány első hulláma csillapodott.

Stáhlyt 1833-ban nevezték ki a sebészet rendes tanárává. Kiváló oktató volt, diákjai rajongtak érte. Bizonyítja ezt az a születésnap ajándéknak szánt, 1816-ban Pesten nyomtatásban is megjelent latin nyelvű költemény, amelyet egyik diákja, CAROLUS NEICHEL írt *Honoribus spectabilis domini Ignatii Stáhly* címmel. Másik tanítványa és pártfogoltja, ARÁNYI LAJOS, a hön szeretett tanár betegeit gyakran lerajzolta a műtét előtti és utáni állapotban. Sőt, a nevezetesebbeket le is festette a sebészeti intézet számára. Stáhly nagyvonalúságáról már szóltunk. Ő volt az a segítőkész „*szíve szerint is előkelő tudós*” tanár, aki az egyik szegény sorsú, nősülni szándékozó doktorjelöltnek 400 aranyat adott, hogy megtarthassa az esküvőjét. „*A negyedik száz arra való, hogy a hegedűhöz megadjam a vonót is. Amikor módjában lesz, megtéríti*” – engedte útjára a lelke mélyéig meghatódott ifjút. Azt azonban kikötötte, hogy a többinek ne szóljon a történetekről, mert azt már nem győzné anyagilag.

1834-ben Stáhly királyi tanácsosi címet kapott, majd 1839-ben a bécsi orvosegyesület tagja lett. Még ebben az évben munkásságának elismeréséül, és „*a magyar nyelv terjesztésében szerzett érdemeiért*” a Tudományos Akadémia tiszteleti tagjai sorába választotta. Ő maga ekképpen ír az eseményről: „*1839. november 23-án pedig (ugyan minden érdem nélkül, de) szívem legnagyobb öröme a magyar tudományos társaság tiszteletbeli tagjának választattam, (mely mostanáig alig érdemlett megtiszteltetés engem míg élek arra buzdítand, hogy minden lépés és fáradozásaimat egy átalában szeretett hazám javára fordítsam, a magyar tudományos társaság szent célját a mennyire tőlem kitelik, előmozdítani iparkodjak, a tudományos társaságnak pedig buzgó hálaérzelmeimet szenteljem.)*”

LENHOSSÉK MIHÁLY halála után, 1840-ben Stáhlyt országos főorvossá, protomedicussá nevezték ki. Az Orvosi Társaságban megjelent cikk szerint: „*Soha a kívánság nem találkozott az akarattal jobban, mint amidőn orvosi egünkön e két vezérlő csillag királyunk kegyelméből feltűnt*”. Az említett másik „vezérlő csillag” Bene Ferenc volt, akire ugyanakkor az orvoskar vezetését bízta.

Stáhly Ignác segítőkészségét és rendkívüli humanizmusát bizonyítja, hogy tőle származik a betegeskedő szegény sorsú orvos-, sebész-, gyógyszerésznövendékek segélyezésének gondolata is. A nagylelkű oktató a segélyező alapítványba tizenkét aranyat fizetett, és – hogy az összeg soha ne „fogyatkozzék el” –, évenkénti juttatásokkal szándékozott azt támogatni. TÖRÖK JÓZSEF ötödéves orvosnövendék 1841. július 24-én kelt írása erről a nemes cselekedetről az alábbiak szerint számolt be: „*Királyi tanácsos Stáhly Ignác ő Nagysága Felséges Fejedelmünk által országos főorvosává neveztetvén ki, a tanuló ifjúság ezen kineveztetési örömét ünnepélyesen tanúsítandó egy éjjeli zenével kívánta ő Nagyságát megtisztelni. Megtudván azonban az ifjúság ezen szándékát, ő Nagysága az ifjúság által választott küldöttség hódoló tiszteletét tenni és szíves örvendezést nyilvánítani ő Nagysága elibe járult volna: a nemeslelkű emberbarát arra kérte küldöttségét, s általa az egész ifjúságot, hogy aláírt pénzt beszédvén, fordítanók egy üdvösebb célra, nevezetesen a szegénysorsú betegeskedő orvos-sebész-gyógyyszerész növendékek fölsegéllésére. Evégre maga ő Nagysága tizenkét darab aranyat adott által egy erszénykébe alolírotnak, azon meghagyással, hogy mind ezen erszénykét, mind az ifjúságtól begyűlendő pénzt tekintetes Dekanus úrnál tegyék le, s mihelyt valaki szegénysorsú orvos, sebész s gyógyszerész növendékek közül huzamosabb ideig betegeskedik, szabad legyen neki ezen pénzösszegeből fölsegéllésére a Dekanus úrtól kérnie. S nehogy idővel ezen pénzösszeg egészen elfogyatkozzék, azt is kegyeskedett ő Nagysága elrendelni, hogy a fentemlített erszénykét évenként kineveztetése napján azaz 5-dik Februariusban vinnők el hozzá újra megtöltés végett, s egyszersmind az aláírást magunk között is évenként újítanók meg, hogy így ezen alapítvány örök időkhig fennálhasson, virágozhasson, s a betegeskedő tanulók javára gyümölcsözhessen.....*”

Stáhly szakmai tudását, hozzáértését és rátermettségét bizonyítja, hogy 1843-ban a pesti egyetemen az orvosi tanulmányok igazgatója lett.

Az elismerések sora tovább folytatódott: 1846. december 4-én (József nádor gyógyításáért) Pest városa díszpolgárává választotta. (Egyébként Stáhly Ignác híres betegek között SZÉCHENYI ISTVÁNT is számon tartják.)

A Budapesti Királyi Orvosegyesület tiszteleti-, a bécsi orvosi társaság levelező tagja és több vármegyének táblabírája volt. 1847-ben Stáhly a Vaskorona-rend 3. osztályát kapta.

Stáhly Ignác az 1848/1849. évi forradalom és szabadságharc eseményeinek egyik igen fontos szereplője. A Honvédelmi Bizottmány Stáhlyt bízta meg a honvédsereg egészségügyi ellátásának megszervezésével. Feladatai közé tartozott a honvédorvosi kar felállítása, a tábori kórházi hálózat kiépítése, valamint a kórápolói tanfolyamok megszervezése.

A tábori főorvos tevékenységének súlypontját kezdetben elsősorban a pesti tábori kórházak felállítása jelentette.

Erre égető szükség volt, mert a seregben kolera pusztított, és a betegek ellátása megoldatlan volt. Stáhly járta az országot, tábori kórházakat állított fel, meghatározta a tábori orvosok munka- és feladatkörét, kétszeresére emelte a „*sérvvitézek*” ellátási díját, és – hogy maradásra bírja az ápoló személyzetet – saját pénzéből fizette azok járandóságát.

A *Jelačić* felett aratott győzelmet követően, 1848. október 30-án – Kossuth javaslatára – Stáhly Ignácot tábori főorvosként, a szervezés alatt álló honvédorvosi kar élére állították. BALASSA és ECKSTEIN közreműködésével Stáhly megszervezte a kórápolói tanfolyamokat.

A hadügyminisztérium újjászervezése után, az egészségügyi, vagyis a VII. számú osztály igazgatója Stáhly Ignác tábori főorvos lett. Stáhly lelkesen dolgozik, figyelme mindenre kiterjed, nem rajta múlik, hogy az egészségügyi ellátás mégis akadozik.

A hadihelyzet alakulása következtében 1848. december utolsó napján a kormánynak Debrecenbe kellett költöznie. Stáhly még az utolsó napon is intézkedik: rendeletet tett közzé, mely szerint a tábori kórházak főorvosai ne félgyógyultan eresszék ki a honvédeket.

Pest kiürítésekor a Honvédelmi Minisztérium egészségügyi osztályát Stáhly Ignác – betegsége miatt – már nem követhette Debrecenbe. Négy hónap múlva, 1849. áprilisában hunyt el. Stáhly gyógyító és szervező tevékenysége példaként szolgált az akkori idők magyar orvosai számára.

Stáhly érdemei elévülhetetlenek. Egy évszázaddal később született méltatás hazafiúi érzelmeit, emberi nagyságát, szakmai rátermettségét hangsúlyozza:

„Mi hevíti más, mint a humánus, az emberi életpálya legmagasabb csúcsaira feljutott idős embert. Már huszonöt éves korában egyetemi tanár, majd országos főorvos, királyi tanácsos, az egyetemi tanulmányok igazgatója. Eljutott már oda, honnan magasabbra jutnia nem lehet magyar orvosnak. Mégis elhagyja egészségügyi osztályfőnöki állását, hogy felcserélje ezt egy bizonytalan jogállású honvédsereg tábori főorvosi állásával... Stáhly királyi tanácsos otthagyja fényes jövedelemmel járó állásait és méltóságait és korát meghazudtoló erővel siet a bizonytalan jövőjű honvédsereg segítségére.”

STÁHLY GYÖRGY, A NEGYEDIK (1810-1846)

Stáhly Ignác GYÖRGY nevű fia 1810-ben született és – apja és nagyapja nyomdokaiba lépve – szintén orvosdoktor lett. Tanulmányait Pesten végezte. Kezdő, „még nem oklevelezett” orvosként az első nagy kolerajárvány idején – 1831-ben – Szolnokon már tevékenyen részt vett a járványos kór elleni küzdelemben. 1832-ben „jegyeztetett az orvostudorok sorába”. Doktori értekezését az epilepsziáról írta.

Az ifjú orvos Európa több városában járt, „számos jelesebb orvosokkal ismerkedett meg, ... s valamennyi kór- s örültházat a legszorgalmasabban meglátogató s a többi előforduló nevezetességet sem hanyagoló el...” A nagyreményű ifjút 1833-ban Székesfehérvárra, Fejér vármegye főorvosává nevezték ki. „S most ép testtel s friss derült lélekkel hozzá fogott orvosi pályájához, s kötelességeit mint nyilvános s mint magány orvos annyi élénkséggel, annyi lelkiismeretességgel tellyesítette, hogy valóban párját kellett keresni.”

Súlyosan megbetegedett – „vérköhögésben kezdett szenvedni, ... midőn ettől megmenekedett, ... hosszadalmas és veszedelmes baj, a fungus medullaris” (hólyagbetegség) fejlődött ki lassan” – és nagyon fiatalon, mindössze 36 évesen, 1846. április 21-én Pesten hunyt el.

A rövid életű IV. Stáhly György szakíróként termékenyebb volt elődeinél. Írásai elsősorban az Orvosi Társaságban jelentek meg. 1832-ben jelent meg a *Húgyutak aranyere, jeles kóreset*, majd 1839-ben a *Láttelelet* című tanulmánya. 1835-ben Pesten látott napvilágot az *Egy alvajáró (nő) leírása* című munkája magyar és német nyelven: *Beschreibung einer Nachtwandlerin*.

A családfa tanúsága szerint IV. Stáhly Györgynek három gyermeke közül kettő fiú volt: az 1836-ban született gyermek a György, a két évvel később, 1838-ban született pedig az Ignác nevet kapta. Az orvostörténeti szakirodalom az V. STÁHLY GYÖRGY és a II. STÁHLY IGNÁC nevet már nem jegyzi.

A FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE

Kapronczay Károly: Stáhly György születésének 225. évfordulóján. Orvosi Hetilap. 1980. 121. évf. 48.sz. 29-53. old.

Nagy Iván: Magyarország családai. X.köt. 1863. 356. old.

Győry Tibor : Az orvostudományi kar története. 1770–1935. Bp. 1936.

Balogh János: A magyar sebészet történetének vázlata. SOM Adattár: 1864-97.

Hőgyes Endre: A Budapesti Királyi Tudományegyetem orvosi karának története Bp. 1896.

- Magyar Hírmondó. 1801. 12. sz. 188-189. old.
- Magyar Hírmondó. 1801. 20. sz. 332. old.
- MTA kéziratár: K 1232:42.
- Toldy Ferenc*: Stáhly Ignác. Akadémiai Értesítő, 1851. XI. évf. IV. sz. 171. old.
- Daday András*: Az 1831-es kolerajárvány Pest vármegyében. In: Kuriózumok az orvostudomány történetéből. Bp. 2002. 227. old.
- Magyary-Kossa Gyula*: Stáhly Ignác szerepe a pesti kolerazavargásokban. Klny. Orvosi Hetilap. 1936. 22. sz. 2-3. old.
- iff. Szállási Árpád*: Néhány újabb adat Stáhly Ignác munkásságához. Orvosi Hetilap. 1988. 508. old.
- Daday András*: Stáhly Ignác tizenkét aranya. In: Orvostörténeti Közlemények. 1966. 40. sz. 271. old.
- Semmelweis Egyetem Levéltára: 1848/49-es iratok
- Szinnyei József*: Magyar írók élete és munkái XII. köt Bp. 1908. 1387. old.
- Zétény Győző*: A magyar szabadságharc honvédorvosai. 1948.
- Orvosi Tár. 1847. XI. köt. 5. szám 67. old.